

DEBRECENI EGYETEM

A GRÁRTUDOMÁNYI KÖZLEMÉNYEK

ACTA AGRARIA DEBRECENIENSIS

KÜLÖNSZÁM

2003

TARTALOM

CONTENTS

	Oldal		Page
Állattenyésztési Tudományok Doktori Iskola.....	7	Doctoral Scholl of Animal Husbandry.....	7
Alexy Márta – Nagy Géza – Gundel János: A süldőnevelés eredményei szabadtartásban.....	8	Márta Alexy – Géza Nagy – János Gundel: Results of Giltsrearing in Outdoor Production System.....	8
Csanádi József – Baráné Herczeg Otília – Fenyvessy József: A juhtej és a juhtejtermékek minősége közötti összefüggés néhány vonatkozása.....	12	József Csanádi – Otília B. Herczeg – József Fenyvessy: Some Aspects of the Relationship Between the Quality of Sheep Milk and Dairy Products.....	12
Csizi István: A hasznosítási módok hatása a növényi összetételre, a termésre és a juheltartó képességre extenzív kezelései gyeptársulásban.....	16	István Csizi: The Effect of Utilization Systems on the Sward Composition, Yield and Sheep Carrying Capacity of Extensive Grasslands.....	16
Gyüre Péter – Nagy Géza – Mihók Sándor: A gyepek szerepe a ludak takarmányozásában.....	19	Péter Gyüre – Géza Nagy – Sándor Mihók: The Role of Grasslands in the Diet of Geese.....	19
Gyüre Péter – Juhász Lajos – Nagy Géza: A vonuló vadludak mennyisége, fajösszetétele és mezőgazdasági hatása a Hortobágyon.....	22	Péter Gyüre – Lajos Juhász – Géza Nagy: The Number and Species of Migrating Wild Geese in Hortobágy.....	22
Kormos Balázs: Négy, genetikailag különböző hátterű ponty (<i>Cyprinus carpio</i> L.) vonal stresszreakciója.....	26	Balázs Kormos: Stress Response of four Common Carp (<i>Cyprinus carpio</i> L.) Varieties with Different Genetic Background.....	26
Rózsáné Várszegi Zsófia: Különböző végtermék keresztkezésből származó vágóbáránnyak húsának zsírsavösszetétel vizsgálata.....	30	Zsófia R. Várszegi: The Fatty Acid Composition of Different Lamb Genotypes.....	30
Sipiczki Bojana: Kísérletek szalastakarmányok penészfertőzöttségének minősítő vizsgálatára alkalmas táptalajösszetétel kialakítására.....	34	Bojana Sipiczki: Studies on the Suitability of Different Mould Media Compositions for the Mycological Evaluation of Hay Samples.....	34
Szendri Róbert – Bodó Inre – Nagy Géza: A legeltetés hatása a kocák teljesítményére.....	39	Róbert Szendi – Inre Bodó – Géza Nagy: Effect of the Grazing on the Sows' Performance.....	39
Szórádi Tibor: A juh csülökszaru ásványianyag- tartalmának és az életkornak a hatása a szaru mechanikai paramétereire.....	42	Tibor Szórádi: The Effect of the Mineral Content of the Leg-Horn and the Age of Sheep on the Mechanical Parameters of the Horn.....	42
Szőke Szilvia: Szimulációs kísérletek különböző genetikai paraméterek vizsgálatára.....	46	Szilvia Szőke: Simulation Experiments for Observation of Different Genetic Parameters.....	46
Tóth Csilla – Nagy Géza – Nyakas Antónia: Legeltetett gyepek értékelése a Hortobágyon.....	50	Csilla Tóth – Géza Nagy – Antónia Nyakas: The Evaluation of Grazed Grasslands on the Hortobágy....	50
Vinginder Csaba: A törpeharcsa (<i>Ictalurus nebulosus</i>) hasznosításának új lehetőségei.....	55	Csaba Vinginder: New Possibilities of Brown Bullhead (<i>Ictalurus nebulosus</i>) Farming.....	55
Multidiszciplináris Agrártudományok Doktori Iskola...	59	Doctoral Scholl of Multidisciplinary Agricultural Sciences.....	59
Dorka Dénes: Talajinformációs rendszer kialakítása a mezőgazdaságban.....	60	Dénes Dorka: Development of an Agricultural Soil Information System.....	60
Dövényi-Nagy Tamás: AgrárTudásKözpont – internet alapú integrált információs és szaktanácsadási rendszer az agrárium számára.....	64	Tamás Dövényi-Nagy: Centre of Agri-Knowledge – a Web-Based Integration of Information and Decision Support Systems for Agriculture.....	64
Harcz Péter: <i>Trichoderma</i> gombák szerepe a paradicsom rizoszférájában.....	67	Péter Harcz: The Role of <i>Trichoderma</i> in the Rhizosphere of Tomato Plants.....	67
Piskolczi Miklós: Az évjárat hatásának vizsgálata kumulált hőmérsékleti és csapadékgörbék alapján.....	70	Miklós Piskolczi: The Examination of the Year Effect Based on Cumulative Temperature and Rainfall Curve	70
Sedlák Gergő: A hibridkukorica vetőmag értékesítés sajátosságai hazánkban.....	78	Gergő Sedlák: Characteristics of Corn Seed Sales in Hungary.....	78
Sulyok Dénes Zsolt: Növénytermesztési rendszerek kialakítása vetésszerkezet optimalizálással.....	82	Zsolt Dénes Sulyok: Establishing Plant Production Systems by Optimising the Crop Structure.....	82

	Oldal		Page
<i>Taraczközi Kamilla: Nehézfémek a mezőgazdasági talajokban.....</i>	85	<i>Kamilla Taraczközi: Heavy Metals in Agricultural Soils....</i>	85
<i>Tomor Tamás: A domborzat és a felszíni vízfolyások kapcsolatának vizsgálata a Bihari síkság területén.....</i>	90	<i>Tamás Tomor: Analysis of the Relation Between the Relief and the Surface Water Network.....</i>	90
<i>Növénytermesztési és Kertészeti Tudományok Doktori Iskola.....</i>	95	<i>Doctoral Scholl of Crop Production and Horticulture...</i>	95
<i>Alapi Krisztina – Győri Zoltán: Iszapvizsgálatok a nehézfémekkel terhelt tiszai ártéren.....</i>	96	<i>Krisztina Alapi – Zoltán Győri: Investigations on Mud on Heavy Metal Contaminated Flood-Plain of Tisza.....</i>	96
<i>Dávid István: A víz- és tápanyag utánpótlás hatása a selyemmályva (Abutilon theophrasti Medic.) és az olasz szerbtővis (Xanthium italicum Mor.) allelopatikus hatására.....</i>	102	<i>István Dávid: Effect of Water and Nutrient Supply on the Allelopathy of Abutilon theophrasti Medic. and Xanthium italicum Mor.</i>	102
<i>Dienes Éva: Különböző komposztok mikrobiológiai és kémiai jellemzése.....</i>	106	<i>Éva Dienes: Microbiological and Chemical Characterization of Different Composts.....</i>	106
<i>Futó Zoltán: A kukorica vetésidőjének hatása a termés befolyásoló tényezők alakulására 2001-2002. évben...</i>	112	<i>Zoltán Futó: Effect of Planting Time of Maize on Factors Influencing Yields in 2001-2002.....</i>	112
<i>Győriné Mile Irma: Minőségi mutatók változása 16% nedvességtartalmú búzamenték esetében a tárolási idő függvényében.....</i>	117	<i>Irma Gy. Mile: Changes in the Quality Parameters of Wheat Samples of 16% Moisture Content during Storage.....</i>	117
<i>Halász András: A fehérvirágú édes csillagfűt gazdasági jelentősége, termesztésének problémái.....</i>	122	<i>András Halász: Economic Importance and Production Problems of White Lupin.....</i>	122
<i>Jakab Péter: A kukoricahibridek makro-, mezo- és mikroelemtartalmának változása a tápanyagellátás függvényében.....</i>	126	<i>Péter Jakab: Changes in the Macro-, Mezo-, and Microelement Contents of Maize Hybrids in Relation to the Level of Nutrient Supply.....</i>	126
<i>Janowszky Zsolt: Fűfélék ipari célú hasznosítása.....</i>	131	<i>Zsolt Janowszky: Industrial Utilization of Grasses.....</i>	131
<i>Kállai Éva: A csemegekukorica nyersanyag nedvességtartalma és a gyorsfagyasztott késztermék minősége közötti összefüggés.....</i>	135	<i>Éva Kállai: The Relationship Between the Moisture Content of Sweetcorn Raw Material and the Quality of the Deep-Frozen End Product.....</i>	135
<i>Kovács Elza – Tamás János: A kémlhatás és a vegetációs mintázat térbeli összefüggései nehézfémekkel szennyezett területen.....</i>	140	<i>Elza Kovács – János Tamás: Spatial Relationships Between pH and Vegetation Pattern in an Area Contaminated with Heavy Metals.....</i>	140
<i>Kruppa József – Sárvári Mihály – Zsom Eszter: A vízellátás hatása a burgonya minőségére és egészség állapotára.....</i>	144	<i>József Kruppa – Mihály Sárvári – Eszter Zsom: The Impact of Water Supply on the Quality and Health of Potato.....</i>	144
<i>Már István – Juhász Attila: A tájtermesztésben hasznosítható bab (Phaseolus vulgaris L.) egyensúlyi populációk agrobotanikai vizsgálata.....</i>	148	<i>István Már – Attila Juhász: Agrobotanical Analysis of Bean (Phaseolus vulgaris L.) Equilibrium Populations Suitable for Regional Land Cultivation.....</i>	148
<i>Mars Éva – Győri Zoltán: Őszi búza minőségének alakulása 2001/2002-es kéntápanyag- kísérletben.....</i>	153	<i>Éva Mars – Zoltán Győri: Investigation of the Quality of Winter Wheat in a Sulphur Fertilisation Experiment, 2001/2002.....</i>	153
<i>Mendlerné Drienyovszki Nóra – Mándi Lajosné: A Fusarium solani-val szembeni ellenállóképesség vizsgálata különböző zöldborsó fajtákon és nemesítési kombinációkon.....</i>	157	<i>Nóra M. Drienyovszki – Mrs. Lajosné Mándi: Investigation of the Resistance Against the Fusarium solani at Different Pea Varieties and Combinations of Breeding.....</i>	157
<i>Sz. Molnár Katalin: Cu, Zn, Pb és Cd megkötődési formáinak vizsgálata.....</i>	161	<i>Katalin Molnár Sz: Examination of the Binding Forms of Cu, Zn, Pb and Cd.....</i>	161
<i>Nagy Péter Tamás: A trágyázás hatása a 0,01 M kalcium-kloridban oldható nitrogén-formák mennyiségének változására.....</i>	166	<i>Tamás Péter Nagy: Fertilisation Effect on Quantity of 0.01 M CaCl₂ Soluble N-Forms in a Long-Term-Small-Plot Experiment.....</i>	166
<i>Pokovai Klára – Kovács Géza János – Nagy János: A foszforellátottság hatásának vizsgálata a kukorica (Zea mays L.) fejlődésére.....</i>	171	<i>Klára Pokovai – János Géza Kovács – János Nagy: Investigation of the Effect of P-Supply on Maize (Zea mays L.) Development.....</i>	171

	Oldal		Page
<i>Puy Katalin – Győri Zoltán: Őszi káposztarepce kéntrágyázási kísérlet eredményei.....</i>	174	<i>Katalin Puy – Zoltán Győri: Results of Sulphur Fertilization Experiment with Oilseed Rape.....</i>	174
<i>Sipos Péter – Győri Zoltán: Őszi búza fajták minőségének változása fajtaösszehasonlító kísérletben.....</i>	179	<i>Péter Sipos – Zoltán Győri: Changes in the Quality of Winter Wheat Varieties in a Comparative Experiment.....</i>	179
<i>Szabó András – Pepó Péter – Zsombik László: Az állománysűrűség hatása a napraforgó hibridek termésére 2001-2002-ben.....</i>	184	<i>András Szabó – Péter Pepó – László Zsombik: The Effect of Plant Density on the Yield of Sunflower Hybrid's in 2001-2002.....</i>	184
<i>Szegvári Ildikó – Prokisch József – Simon László – Várallyai László: Króm(III)-pikolinát adszorpciójának vizsgálata néhány talajtípuson.....</i>	190	<i>Ildikó Szegvári – József Prokisch – László Simon – László Várallyai: Investigation of Chromium(III)-Picolinate Adsorption on Some Soil Types.....</i>	190
<i>Várallyai László – Kovács Béla – Prokisch József – Szegvári Ildikó: TIM minták vizsgálata statisztikai módszerekkel.....</i>	194	<i>László Várallyai – Béla Kovács – József Prokisch – Ildikó Szegvári: SIM Samples Investigation by Statistical Methods.....</i>	194
<i>Varga Csaba: A CO₂ termelés és a cellulózbontó aktivitás változása talajtakarás hatására.....</i>	198	<i>Csaba Varga: Effect of Soil Covering on CO₂ Production and Cellulose Decomposition Activity.....</i>	198
<i>Varga Lajos: A cukorhozam-növelés lehetőségének vizsgálata lombkezelés kísérletben.....</i>	202	<i>Lajos Varga: Examination of Possibilities for Increasing Sugar Content.....</i>	202
<i>Zubor Ákos – Surányi Gyula – Prokisch József – Győri Zoltán – Borbély György: AFLP módszer alkalmazása növényi minták azonosításához.....</i>	207	<i>Ákos Zubor – Gyula Surányi – József Prokisch – Zoltán Győri – György Borbély: Application of AFLP-Method in Plant Sample Identification.....</i>	207
<i>Zsombik László: Napraforgó hibridek Diaporthe helianthi fertőzőtségi viszonyainak alakulása 1998-2002 között.....</i>	214	<i>László Zsombik: Changes in the Diaporthe helianthi Infection of Sunflower Hybrids Between 1998 and 2002.....</i>	214
Multidiszciplináris Társadalomtudományok Doktori Iskola.....	225	Doctoral Scholl of Multidisciplinary Social Sciences.....	225
<i>Apáti Ferenc: A magyar rizsággazat technológiai és ökonomiai elemzése.....</i>	226	<i>Ferenc Apáti: Technological and Economic Analysis on the Hungarian Rice Sector.....</i>	226
<i>Bainé Szabó Bernadett: Alternatív jövedelemszerzési lehetőségek a Hortobágy menti települések mezőgazdaságában.....</i>	234	<i>Bernadett B. Szabó: Alternative Income Sources in the Agriculture of Settlements Along the Hortobágy.....</i>	234
<i>Balogh Péter: Prognosztizáló módszerek alkalmazása az árelemzésben.....</i>	240	<i>Péter Balogh: Use of Forecasting Methods in Price Analyses.....</i>	240
<i>Dajnoki Krisztina: A vezetés és a kommunikáció összefüggései.....</i>	248	<i>Krisztina Dajnoki: Connection Between Leadership and Communication.....</i>	248
<i>Horváth József: Tejtermelő tehenészeti telepek versenyképességének megítélése.....</i>	256	<i>József Horváth: Evaluation of Dairy Farms' Competitiveness.....</i>	256
<i>Keréjkártó Gábor: Mezőgazdasági vállalkozások keresztmetszeti vizsgálata a vezetői attitűdök viszonylatában.....</i>	261	<i>Gábor Keréjkártó: Cross-Sectional Examination of Agricultural Firms in Relation to the Leaders' Attitude.....</i>	261
<i>Nemessályi Ákos: Mezőgazdasági vállalkozások eredményének pénzügyi elemzése.....</i>	270	<i>Ákos Nemessályi: Financial Analysis of Agricultural Enterprises' Economic Results.....</i>	270
<i>Rózsa Tünde: Számviteli információs rendszerek a vállalkozások döntéstámogatásában.....</i>	280	<i>Tünde Rózsa: Accounting Information Systems in the Decisions Support of Enterprises.....</i>	280
<i>Szilágyi Róbert: A farmmenedzsment döntéstámogatási lehetőségei.....</i>	287	<i>Róbert Szilágyi: Possibilities of Farm Management Decision Support.....</i>	287
<i>Vántus András: Tehenészeti telepek munkahelyi szerveztségének vizsgálata.....</i>	293	<i>András Vántus: Study on the Work Organization at Dairy Farms.....</i>	293

A hibridkukorica vetőmag értékesítés sajátosságai hazánkban

Sedlák Gergő

Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum,
Mezőgazdaságtudományi Kar,
Földműveléstani Tanszék, Debrecen

ÖSSZEFOGLALÁS

Összességében elmondhatjuk, hogy a kukorica terméseredményének és termésbiztonságának fokozásában fontos szerepe van az „adottságainknak” megfelelő hibrid kiválasztásának. Külföldi és hazai kutatók úgy vélik, hogy a megfelelő hibrid kiválasztása akár 50%-os arányban is képes befolyásolni a várható terméseredményt. Óriási terméseredmény ugrást jelentettek a szabadelvírágzású fajtákat leváltó hibridek.

A korábbi adatok tükrében, összességében megállapíthatjuk azt, hogy a kukoricatermesztés jelentősége megköveteli az egységszerű területről betakarítható termés elérését, melyhez nélkülözhetetlen a legjobb hibridek kiválasztása és ezen hibridek potenciális termőképességének kihasználásához a további termelési tényezők tudományosan megalapozott optimalizálása.

SUMMARY

As seen on the above tables we can acknowledge the fact that the Hungarian corn seed market is very unique and, because of its size, indispensable for all multinational breeder companies. We can also assume that the main places in the market are taken by big companies as Pioneer, with its unbreakable first place, followed closely by Syngenta Seeds and the fusionized Monsanto. Although the Hungarian breeders' hybrids perform on field tests and trials similarly or better than other varieties developed by the above mentioned companies, we can't find them even near to those leading few given mostly by Pioneer, Syngenta and Monsanto hybrids. This fact leaves us with a conclusion that the Hungarian companies should change the strategy of their marketing procedures to increase sales. Thus, they need better technology to keep up with their competitors, more advertisement, other marketing „hints”, which can only be fulfilled with a big economical background, unfortunately not yet available for our breeders.

BEVEZETÉS

A kukorica termesztés óriási jelentőségű a világ népességének közvetlen és közvetett táplálásában, és főként ezért tartottam fontosnak, hogy a magam szerény eszközeivel publikációmban a tárgykör egyik fontos kérdésével, a kukorica hibridek termelés eredményességét meghatározó szerepéről, illetve a fajták hazai forgalmazásának sajátosságairól írjak.

Egyes amerikai kutatók szerint a kukorica termésátlag növekedését akár 40-50%-ban is meghatározhatja az, hogy az adottságainkhoz képest milyen hibridet választunk a döntés idején.

A kukorica jövedelmezőségét a nagy termőképesség mellett a hibridek jó vízleadó képessége is meghatározza, ezért ez még inkább arra sarkal minket, hogy az adottságainknak legjobban

megfelelő hibrideket válasszuk meg szakmai és közgazdasági kritériumok alapján.

Hazánk várhatóan 2004-ben az EU tagja lesz, mely alapvetően befolyásolja a magyar mezőgazdaság jövőjét. Az EU kukorica importra szorul, ezért reményeink szerint a Magyarországon termelt kukorica piacon történő elhelyezése nem jelent majd gondot.

Jelen publikációmban a nemesítő intézetek és a fajtatulajdonosok, valamint a dealerek, integrátorok, az OMMI és a Kleffmann piacutató cég által gyűjtött adatokra támaszkodtam. Azon táblázatokban, ahol kukorica zsákokra vonatkozó adatok találhatóak, ott az EU szabványnak megfelelően 50 ezer szem/zsák-os egységekben vannak kifejezve az értékek.

Igyekeztem tárgyilagosan, a hibrideket nemesítő cégektől függetlenül értékelni az adatokat, de elkerülhetetlen volt, hogy a magyar és a külföldi nemesítésű hibridek eredményeit és piacra jutási lehetőségeit ne hasonlítsam össze és azokból következtetéseket vonjak le.

1. PIACJELLEMZŐK

1.1. Piacméret

Magyarország kukorica vetésterülete az elmúlt öt év alatt nem sokat változott, kb. 1,1-1,3 millió hektár között ingadozott, amely mintegy 25.000 tonna vetőmagigényt von maga után. A megyénkénti kukorica vetésterület igen változó, a legnagyobb területen Békés és Hajdú-Bihar megyékben termelnek kukoricát, melyet Somogy, Tolna, Bács-Kiskun és Baranya megyék követnek. A vizsgált időintervallumban (1997-2001) a legkisebb területen Nógrád és Heves megyében termeltek kukoricát. Az adatok alapján megállapítható, hogy a kedvezőtlen időjárási és közgazdasági tényezők hatására 1997-ben csak 1.047.186 hektáron vetettek kukoricát, amikor is a legnagyobb terület 99.821 hektár volt Békés megyében, míg a legkisebb Nógrád megyében. A 2001-es évben Hajdú-Bihar megyében vetettek legnagyobb területen hibridkukoricát, összesen 118.000 hektáron, míg a legkevesebben változatlanul, a kedvezőtlen adottságai miatt Nógrád megyében vetettek, számszerűen 4.465 hektáron. A 2001-es évben a vizsgált öt év távlatában eddig legnagyobb területen vetettek kukoricát, 1.286.977 hektáron, mely abból adódott, hogy az előző évi búza vetésterülete kisebb volt és a napraforgó ára is alacsonyabb volt a vártnál, és így az emiatt kiesett területeken is kukoricát vetettek a termelők. Ezen

korábbi tényezők mellett jelentkezett még a 2000. évi kedvező kukoricafelvásárlási ár is. Ezen területnövekedés azonban a felvásárlási árakat tekintve balul ütött ki, és a túlkínálat következtében az árak 2000-hez képest jelentősen lecsökkentek. Az előző évvel ellentétben 2001-ben a kukorica felvásárlási ára 14-16 ezer forint + áfa/tonna volt, valamint ekkor mérték az utóbbi idők legmagasabb termésátlagát.

Magyarország az 1990-es évek előtt Európa egyik legnagyobb vetőmag előállító országa volt, amikor is szinte minden külföldi nemesítő intézet végeztetett vetőmag előállítást hazánkban.

Ez a korábbi helyzet az 1990-es évek elején lezajlott tulajdonviszony változás miatt megváltozott és jelentősen lecsökkent a vetőmag előállítás, de szerencsére a külföldi nemesítők újra felismerték, hogy mekkora lehetőség rejlik Magyarországon, és az utóbbi években újra fellendülni látszik ezen ágazat.

1.2. A jelenlegi piaci helyzet bemutatása

A magyarországi hibridkukorica vetőmagpiac évtizedek óta szinte állandó. A vetésterületben az eltérés évenként kevesebb, mint 10%, kivéve néhány kirívó évet, így a Magyarországon eladásra kerülő kukorica vetőmag mennyisége kb. 25.000 t/év. E nagyon jelentős mennyiségnek 30-40 évvel ezelőtt meghatározó részét a magyarországi vetőmagüzemek magyar fajtákkal és hibridekkel fedték le. Az idő előrehaladtával nálunk is megjelentek a multinacionális cégek, akik előbb a gépi technológiát, később a biológiai alapokat, a növényvédőszer, tehát a vetőmagot is igyekeztek külföldről – jobb esetben (ez elsősorban a vetőmagra igaz) kooperációban – biztosítani. A 70-es 80-as években Magyarországon a kukorica vetésterületének 92%-ára egy multinacionális cég saját, illetve kooperációs hibridjeit használták fel. A magyarországi mintegy 100.000 tonna hibridkukorica előállítására alkalmas hibridüzemek ebben az időszakban nagyobb részben Kelet-európai, kisebb részben Nyugat-európai piacra termeltek, a belföldi részesedés mintegy 8% volt. Napjainkban a külföldi nemesítési hibridek adják Magyarországon a termesztett kukorica 80-85%-át.

1.3. Piaci szereplők

A vetőmagpiac szereplői a következők:

- Nemesítő cégek, fajtatulajdonosok
- Forgalmazók (Dealerek, aldealerek, integrátorok, termelési rendszerek...)
- Végfelhasználók, termelők

Ezen előbb felsorolt kategóriákból bővebben elsősorban az *I. táblázatban* szereplő, előkelő helyezést elért nemesítő cégekről, illetve fajtatulajdonosokról beszélnek, amelyek nem csupán mint előállítók, hanem mint saját termékeiknek dealerei is erőteljesen jelen vannak a magyar piacon.

Nemesítő cégek, fajtatulajdonosok

- A PIONEER cég volt az első amerikai kukoricaneemesítő cég, amely az USA-ban vetőmag előállítással, hibrid előállítással és forgalmazással foglalkozott a XX. század elejétől kezdődően. Világviszonylatban az egyik legjelentősebb és legnagyobb kukorica nemesítő- és forgalmazó cégről van szó, mely hazánkban a 70-es években a GKI-val kooperálva elérte a 92%-os piaci részesedést is. Ezen érték a jelenben igaz jelentősen visszaesett, a többi konkurens cég megjelenésével Magyarországon, de ennek ellenére a Pioneer az utóbbi években is képes volt megőrizni a hazai piacon vezető szerepét. Az 1997-es évben az összes értékesítés 44%-át tudhatta magáénak, majd azt ezt követő évek folyamatos csökkenést eredményeztek az eladásokban. 2000-ben nagy fordulat következett be a cég életében, amikor megvásárolta a Du Pont, amely további tőkét pumpálva a cégbe, elősegítette a költséges nemesítési eljárások felgyorsítását, korszerűsítését.
- A jelenleg a piacon második helyet betöltő MONSANTO cég a korábbi vetőmagos Asgrow és Dekalb, valamint a növényvédőszeres Monsanto cég fuzionálásával jött létre 1998-ban. A 70-es évektől egészen a fúzióig a Dekalb kukorica hibridjei jól ismertek és közkedveltek voltak Magyarországon. A „századvégi” nagy felvásárlások során alakult ki a Monsanto, amely a korábbi két, immár egyesült cégből, sok új és jó termőképességű hibridet „örökölt”, amelyek segítségével sikerült magát feltornáznia mostanára az előkelő második helyre a hazai eladások listáján, jelentős 22-26%-os piaci részesedéssel.
- A SYNGENTA Magyarország Kft. 2000-ben jött létre, a Monsanto-hoz hasonlóan több cég egybeolvadásával. A 70-es években az NK (Northrup King) vetőmagos cég volt ismert hazánkban, míg később ezt a vállalatot meg nem vásárolta az addig csak növényvédőszer és gyógyszergyártással foglalkozó svájci Ciba. Ezt követően további cégek csatlakoztak a már így is nagy méreteket öltő Cibához, mint pl. a Sandoz, és egyéb kisebb helyi jelentőségű vállalat. Ezzel megalakult a Novartis Magyarország Kft., azonban az egyesüléseknek ezzel még koránt sem volt vége. Az eddig csatlakozott cégek sorához kapcsolódott a Zeneca, a Hillebrand és Sluis & Groot nevű neves holland vállalat is, melynek következtében a cég „megkapta” jelenleg is meglévő nevét, a Syngentát, kialakítva ezzel a magyar piacon is jelenlévő cégóriást. Piaci részesedésüket figyelemmel kísérve a vizsgált időszakon belül, egyértelműen elmondhatjuk róla, hogy felfelé ívelő tendenciát mutat, miután 1997-ben még csak 12%-ot tudhattak magukénak az eladásokból, de jelenleg már kb. 16%-ban határozzák meg a kukoricapiacot.

4. MARTONVÁSÁRI Kutató Intézet az egyik legpatinásabb, az MTA irányítása alá tartozó Magyar növénynemesítő intézet. Legismertebb fajtái a Norma, Gazda, MV355, Marathon stb... Piaci aránya a korábban tárgyalt konkurens megerősödése miatt a tárgyalt perióduson belül csökkent, míg 1997-ben 13% volt, addig jelenleg már csak 6-7%.
5. KISKUN Kutató Intézet Kiskunhalason létesült, Semír Radi egyiptomi származású nemesítő szakember vezetésével. Az általa előállított hibridek többségét a gyökérszekció módszerével állította elő. Az 1997-es piaci részesedése 4% volt, amely a másik nagy hazai nemesítő céggel megegyezően folyamatosan csökkent azóta, mindaddig, míg el nem érte a mai 2%-ot.

6. GABONATERMESZTÉSI KUTATÓ INTÉZET (GKI Szeged) az egyik magyar állami tulajdonban lévő növénynemesítő intézet hazánkban. Nagy múltú vállalat, amely a 70-es években együttműködve a Pioneerrel sok jó minőségű hibridet adott a magyar termelők számára. Később az intézet „magára maradt” és a külföldi tőkeerős cégek megerősödésével folyamatosan gyengült piaci helyzete, amely százalékosan kifejezve jelenleg 2-3%-ra tehető.
- Az 1. táblázatban található adatok jól tükrözik a többi magyar nemesítő-, értékesítő cégek piaci pozícióját, mely a fentiekben bővebben ismertetett cégek mellett még jó néhány adatát tartalmazza. Bizonyos kisebb piaci részesedéssel jelenlévő cégek adatait az „egyéb” kategóriába soroltam.

1. táblázat

A magyar kukoricapiacra jelenlévő cégek

Piaci szereplők(1)	1997	1998	1999	2000	2001
PIONEER	44	43	41	42	37
MONSANTO	-	-	26	23	22
NOVARTIS/SYNGENTA	12	12	9	14	16
MARTONVÁSÁR	13	10	9	6	7
KISKUN	4	3	3	2	2
GKI SZEGED	3	3	3	2	3
FORCE LIMAGRAIN	0	1	1	2	5
G.I.E. SOCKALB	0	1	0	2	2
KWS	2	2	3	1	2
MAISADOUR	1	0	0	1	1
SAATEN-UNION	0	0	1	0	0
GLEN MAIZE B.V	0	0	1	0	0
ASGROW*	3	4	-	-	-
DEKALB*	16	20	-	-	-
EGYÉB(2)	2	1	3	5	3

A táblázatban található adatok %-ban kifejezve.(3)

Forrás: Kleffmann

Table 1: Market shares of the seed companies on the Hungarian market

Seed companies(1), Others(2), All indications in %(3)

2. A LEGNAGYOBB TERÜLETEN TERMESZTETT KUKORICAHIBRIDEK 1997-2001 KÖZÖTT

A 2. táblázatban találhatóak az 1997-2001. évek közötti időszakban legnagyobb mennyiségben

értékesített kukoricahibridek. A fajták értékelését a 2001-ben elfoglalt helyük alapján végeztem, visszautalva a vizsgálat korábbi éveiben betöltött helyeikre. A terjedelmi korlátok miatt csupán az első 13 helyezett fajtának az adatai szemléltetem a táblázatban.

2. táblázat

Kukoricafajták piaci részesedése a magyar piacon

Fajták(1)	1997	1998	1999	2000	2001
1. DEKALB 471	80,31	113,32	120,79	147,59	119,16
2. OCCITAN	63,51	79,12	61,22	103,57	111,28
3. RESEDA	-	-	-	64,29	74,55
4. HELGA SC	61,08	71,93	68,46	66,16	67,86
5. FURIO SC	94,74	65,42	55,31	62,01	66,07
6. EVELINA	33,02	38,43	61,61	59,49	65,48
7. COLOMBA	84,56	60,83	52,24	66,48	61,04
8. STIRA	175,62	135,28	114,09	146,53	54,04
9. PERCEVAL	-	-	-	61,04	51,33
10. DANELLA	-	-	35,44	36,06	48,47
11. NORMA	102,96	66,44	81,85	59,98	46,26
12. MV 355	22,56	N/A	N/A	9,63	39,85
13. ALPHA	-	-	-	17,55	38,75

A táblázat adatai 50000 szemes egységben kifejezve.(2)

Forrás: Kleffmann

Table 2: Market shares of corn varieties on the Hungarian market

Varieties(1), All indications in EU conform units (1 unit= 50.000 seeds).(2)

3. MAGYARORSZÁGI NEMESÍTŐ INTÉZETEK HELYZETE A VETŐMAGPIACON

A piaci szereplők ismertetésénél beszéltünk a multinacionális cégek piaci részesedéséről hazánkban. A nemesítés egy nagyon költséges eljárás és jó eredményeket csak megfelelő technikai felszereltségű intézetekben lehet elérni, melynek működtetésének a legkiválóbb, jól megfizetett szakemberekre van szükség.

A Pioneer, a DuPont céggel együtt éves szinten mintegy 500 millió USA dollárt fordít mezőgazdasági kutatásokra (ebből a Pioneer több mint 180 millió USA dollárt). A Syngenta hasonló méreteket öltő összegeket szán évről évre erre a tevékenységre, mely összegek általában elérik, vagy meghaladják az 500 millió USA dollárt. A Monsanto kicsit kisebb mennyiségű pénzt fordít erre a célra, de ez az összeg így is meghaladja a 100 millió USA dollárt. Ezen előbbi számokhoz viszonyítva a hazai nemesítő cégeknek sajnos csupán ennek töredékét áll módjukban ezen célra fordítani, amely hátrány jelentkezik az eladásokban is.

3.1. A magyar kukorica nemesítő intézetek hibridjeinek kiemelkedő tulajdonságai

- a) Martonvásári MTA Kutató Intézet – Martonvásár
- b) Gabonakutató Intézet – Szeged

c) Kiskun Kutató Intézet – Kiskunhalas

d) Agrárgazdaság Kft. – Debrecen

A fentiekben leírtakban látható, hogy Magyarország klímájának és talajadottságainak megfelelő hibrideket állítottak elő a magyar nemesítők, amelyet sajnos nem támaszt alá az, hogy a vizsgálati periódus alatt a számba vett 28 hibrid közül mindössze 4 darab magyar nemesítésű. Ezen említett négy hibrid közül is csupán a Norma játszott komoly szerepet az 1997-99-es években, de ezt követően ennek a jelentősége is rohamosan csökkenni kezdett a piacon. A többi magyar hibrid közül az MV 355 39850 zsákos eladásával volt jelen a piacon 2001-ben, de a további fajták, mint pl. a Gazda és a Bella már csak „epizód szerepet” játszottak, nem beszélve a többi magyar hibrid által elfoglalt helyről a hazai vetőmagpiacon.

A következőkben, az OMMI által elvégzett kísérletek alapján szeretném még jobban nyomatékosítani a hazai fajták kiváló eredményeit, amely eredmények minden éréscsoportban visszaköszönni látszanak (3. táblázat).

Az igen korai csoportban látható, hogy a második helyen a Kiskun Sc 4282 hibrid szerepelt, amelyet 1997-ben minősítettek hazánkban. Szintén megfigyelhetjük, hogy igen csekély 0,27 tonna/hektáros a lemaradása a vezető Pioneer PR39k09 hibrid termésátlagával szemben, de sajnos ez a különbség csupán ezen adatokban ilyen csekély, az eladásokban nem ez a tendencia figyelhető meg.

3. táblázat

Kisparcellás fajtaösszehasonlító kísérletek eredményei
(FAO 240-299)

Fajta(1)	Status(2)	Termés, t/ha(3)	Rel. %(4)	Szemnedv.%(5)	50% nővirágzás nap(6)	Szárszilárdtsági hiba, %(7)
PR39K09	1999 US	9,71	105,8	15,97	65	0,6
KISKUN SC 4282	1997 HU	9,54	103,9	18,92	71	1,3
VIRGINIA	1997 US	9,22	100,4	17,27	65	1,3
LASKÓ	1997 DE	9,12	99,3	16,72	70	0,5

Forrás: OMMI

Table 3: Compared results of small parcel trials (FAO 240-299)
Variety(1), Status(2), Yield, t/ha(3), Rel. %(4), Grain Humidity %(5), 50% Silking Day (F. Flowering)(6), Lodging %(7)